
Tomáš Čermák: Školám chybí peníze, nemohou konkurovat

Tomáš Čermák: Školám chybí peníze, nemohou konkurovat

Za osm deset let bude v zemi zhruba tolik maturantů, jako je počet míst na vysokých školách. Jejich představitelé už si připravují dlouhodobé programy, v nichž se s úbytkem tak kvalitních zájemců, jaké mají dnes, musí vyrovnat.

Tomáš Čermák, rektor Vysoké školy báňské - Technické univerzity v Ostravě, vidí budoucnost své školy jednak ve výzkumu, jednak v poskytování kursů dospělým.

HN: Proč se chcete zaměřit na dospělé?

Počítám s rostoucí rolí celoživotního vzdělávání, neboť řada mladých lidí se ocitne v situaci, kdy pozná, že podleli falešným slibům a zvolili si ve svém vzdělání cestu nejmenšího odporu. A v ruce drží bezcenný papír, který je neuvítí. Musíme pak usilovat o to, předat jim takovou kvalifikaci, po které je poptávka ze strany průmyslu. Víte - průmysl je zdrojem bohatství Evropy a tím spíše musí být i zdrojem bohatství Česka.

HN: V západní Evropě, kde si podobný významný demografický pokles "odbyli" už před pár lety, se mnohde stalo, že elitní vysoké školy prakticky přestaly vzdělávat bakaláře, zato si pro sebe stahují ty nejlepší studenty z jiných univerzit k navazujícímu vzdělání. Čeká podobný scénář Česko?

Diferenciace vysokých škol je nezpochybnitelný proces, musí však být proveden kvalifikovaně.

Myslím si, že technická škola našeho typu v průmyslovém regionu má a bude mít své pevné místo ve výzkumu a inovacích.

Doufám, že se podaří motivovat privátní sektor, firmy - a ty razantně vstoupí do inovačních procesů, čímž také školám umožní udržet si talenty pro realizaci projektů. Protože pochopitelně trh práce působí a bude působit, takže kromě zajímavé práce musí být takový talentovaný výzkumník, vývojář nebo technik slušně zaplacen, nemá-li o něj vysoká škola přijít.

HN: Nejde jen o trh práce, ale i o zázemí zahraničních univerzit. Jak obstojí české školy v jejich konkurenci?

Do standardu elitních vysokých škol mají naše technické školy - hlavně z hlediska vybavení - dosti daleko. Přitom je jasné, že zejména v oblasti základního výzkumu přitahují špičkově vybavené školy.

V Česku je to těžké. Musíme si uvědomit, že rozpočet elitní zahraniční školy naší velikosti - což je například švýcarská ETH Zurich - je téměř dvacetinásobkem našeho rozpočtu. A rozpočet americké výzkumné univerzity naší velikosti jen na výzkum byl srovnatelný s rozpočtem všech českých veřejných vysokých škol na vzdělání i na výzkum.

HN: Proč říkáte - byl? Situace se zlepšila?

Já jsem tyto údaje srovnával před dvěma lety a od té doby přece jen udělaly české vysoké školy krok vpřed a na druhé straně dolar výrazně poklesl.

HN: I tak - dá se v konkurenci zahraničních elitních univerzit zabránit odlivu mozků?

Nedávná evropská konference rektorů v Maastrichtu při debatě, jak zabránit úniku mozků, konstatovala, že od doby, kdy byly vynalezeny peníze, už tomu zabránit nelze. Já na to říkám, že přece je spousta důvodů, pro které chce talentovaný člověk žít v Česku.

HN: Pomohla by změna systému, kterým dnes stát školy financuje?

Myslím, že ano. Dosavadní dělení financí je přežitkem, který má svůj začátek v minulém režimu. Jsou zde logicky nezdůvodnitelné rozdíly - například proč dostáváme mnohem víc peněz na přípravu chemického inženýra než na budoucího kybernetika? Před deseti lety mně to bylo zdůvodněno odpovědí, že sklo je drahé. Na první pohled k zasmání, ale přetrvává to dodnes. Potřebnou změnu vidím v přechodu k vícezdrojovému financování. A v členění státních peněz podle skupin oborů, nikoli na jednotlivé obory.

Simona Holecová